

Een eredoctoraat voor alle zelfhulpgroepen

26 oktober 2012
30-jarig jubileum
Trefpunt Zelfhulp

... over de belangeloze inzet van mensen, solidariteit en verbondenheid, positief in het leven staan, therapietrouw, meer aandacht voor preventie in de zorg, minder eenzaamheid, minder onnodig gebruik van zorg, betere communicatie en zelfs minder taboes en meer tolerantie...

Trefpunt Zelfhulp nodigde op vrijdag 26 okt. 2012 vertegenwoordigers van zelfhulpgroepen, welzijns- en gezondheidswerkers, beleidsmakers, onderzoekers en andere geïnteresseerden uit op zijn 30-jarig jubileum.

Doel van de dag was de nog vaak onderschatte waarde van zelfhulpdynamiek eens extra in de verf te zetten. Hoogtepunt van de dag was de uitreiking van een collectief eredoctoraat aan alle zelfhulpgroepen in Vlaanderen.

Bij aankomst ontving elke deelnemer een gloednieuw exemplaar van de jubileumpublicatie van Trefpunt Zelfhulp: 'Mensen helpen mensen. De kracht van zelfhulp en lotgenotencontact.' Onder de rubriek publicaties staat verdere informatie.

Voorzitter prof. dr. Koen Matthijs heette de ruim 200 aanwezigen welkom op het parelmoeren jubileum. Hij benadrukte dat de voorbije 30 jaar leerden dat zelfhulpgroepen geen voorbijgaand fenomeen zijn. Integendeel, de groepen, hun ideologie en hun werkwijze zijn onder tussen ruim en stevig verankerd.

Voormalig medewerkster Hilde De Wilde nam de taak van presentatrice op.

Vervolgens gaf oprichter van het Trefpunt en voormalig programmadirecteur bij de WHO, prof. dr. Yvo Nuyens, een terugblik op de start van het Trefpunt in 1982. Hij illustreerde onder andere het pluralistische en universele van de zelfhulpgroepen aan de hand van de recente gemeenteraadsverkiezingen. De centrale programmapunten die de verschillende partijen naar voor schoven zijn immers stuk voor stuk in zelfhulpgroepen terug te vinden.

Stafmedewerkers Annemie Vandermeulen en Peter Gielen gaven een overzicht van hoe de klemtoon en inhoud van hun vormingen en begeleidingen veranderde doorheen de jaren. Van persoonlijke vaardigheden om lotgenoten op te vangen en te helpen, verschoof het zwaartepunt naar competenties rond samenwerken en beleidsvoering, zowel intern als extern. Door het op maat ondersteunen en versterken van vereni-

Jubileumpublicatie Trefpunt Zelfhulp 'Mensen helpen mensen. De kracht van zelfhulp en lotgenotencontact.'

© KU Leuven – Rob Stevens

Voorzitter prof. dr. Koen Matthijs 'Zelfhulpgroepen zijn geen voorbijgaand fenomeen!'

© KU Leuven – Rob Stevens

Het zwaartepunt verschoof naar competenties rond samenwerken en beleidsvoering.

Een eredoctoraat voor alle zelfhulpgroepen

gingen, draagt Trefpunt Zelfhulp bij tot kwaliteitsvolle zelfhulpinitiatieven. Als mogelijke speerpunten in de toekomstige werking ziet Trefpunt Zelfhulp inzetten op online lotgenotencontact, meer groepen bedienen, samenwerking tussen professionals en zelfhulpgroepen aanmoedigen, kwaliteitscriteria voor zelfhulp uitwerken.

Intussen mocht Trefpunt Zelfhulp ook H.K.H. prinses Mathilde verwelkomen, die een deel van de dag verder mee volgde.

© KU Leuven - Rob Stevens

Drie sleutels, die essentieel zijn voor een zorgzame samenleving.

sociale steun

informatie

belangenverdediging en participatie

De volgende drie sprekers behandelden elk één van drie sleutels die essentieel zijn voor een zorgzame samenleving.

Prof. dr. em. Manu Keirse van de KU Leuven, en lid van de Raad van Bestuur van Trefpunt Zelfhulp, verduidelijkte de eerste sleutel 'sociale steun'. Hij deed dit aan de hand van vijf kernbegrippen: kennis en deskundigheid, normaliseren van ervaringen, isolement doorbreken, solidariteit, en de zorg verbeteren door ogen te openen. De tekst van deze toespraak vormt het openingsartikel van dit nummer.

Historicus dr. Jan Bleyen, ging aan de hand van fragmenten uit zijn boek 'Doodgeboren' van 2012 in op de tweede sleutel 'informatie'. In dit boek toont hij vanuit de ervaringen van ouders van een doodgeboren baby, op aangrijpende wijze aan hoe grondig de omgang met doodgeboorte in een halve eeuw is veranderd, zowel in de medische wereld, als bij de overheid, als bij de betrokkenen en hun directe omgeving.

Als derde sleutel kwam 'belangenverdediging en participatie' aan bod in de uiteenzetting van mevrouw Ilse Weeghman, directeur van het Vlaams Patiëntenplatform. Ze vertrok van de stelling dat zonder ondersteuning van patiëntenverenigingen, onder meer door Trefpunt Zelfhulp, de belangenverdediging en participatie van patiënten vandaag niet zo ver zou staan.

Deze drie sleutels stemmen overeen met de drie voornaamste doelstellingen van zelfhulpgroepen, namelijk lotgenotencontact, informatieverstrekking en belangenverdediging. Drs. Jozefien Godemont stelde dan ook terecht vast: 'zelfhulpgroepen hebben het allemaal'. Ze belichtte daarbij de positieve effecten van zelfhulpdynamiek voor probleemvervaarders, hun directe omgeving en de samenleving.

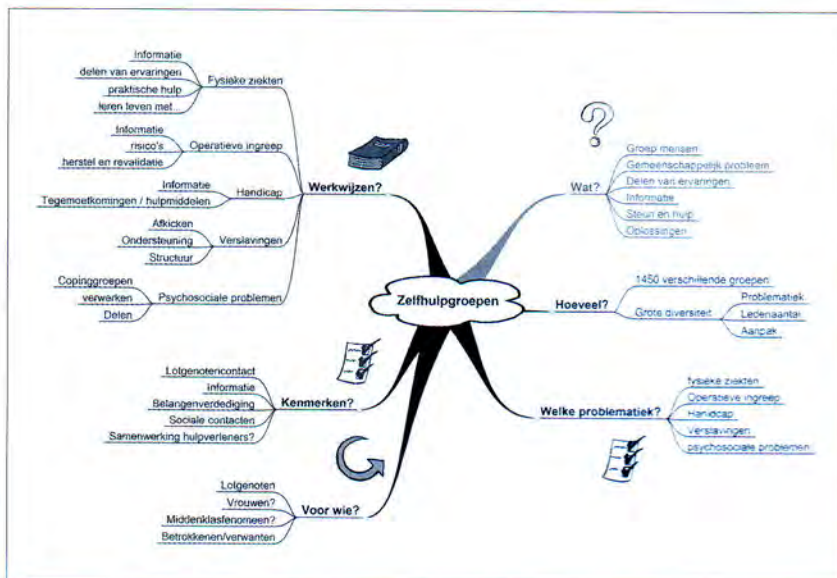
Doelstellingen

- Lotgenotencontact: 94%
- Informatieverstrekking: 89%
- Belangenverdediging: 45%

Bron: Morfologisch onderzoek TZ (2007)

Na de lunch bogen de deelnemers zich in kleine groepen over de vragen:

Voor welke uitdagingen staan zelfhulpgroepen de komende jaren? Welke hinderpalen ondervinden groepen hierbij en welke hulp en ondersteuning is daarbij wenselijk?

Deze uitwisseling tussen deelnemers van allerhande zelfhulpgroepen, patiëntenverenigingen en professionelen, werd heel waardevol gevonden. De resultaten, verzameld in de vorm van mindmaps, zullen bijdragen tot het bepalen van de accenten die Trefpunt Zelfhulp als ondersteuningscentrum in de toekomst wil leggen. Verderop in dit nummer volgen al een aantal eerste vaststellingen.

Als intermezzo vertrok verteller Koen Demuyndt van het verhaal van de Bremer stadsmuzikanten doorweven met authentieke zelfhulpgetuigenissen, om aan te tonen hoe zelfhulp bijdraagt aan een warmere samenleving en hoe deelnemers weerbaarder worden tegen 'de rovers' in hun leven.

Ingeleid door de muzikale omlijsting van zangeres Annelies Dille en pianiste Elise Simoens volgde de plechtige uitreiking van het facultair eredoctoraat.

Decaan Katlijn Malffiet benadrukte het uitzonderlijke karakter van dit collectieve eredoctoraat, voor alle zelfhulpgroepen in Vlaanderen. Daarmee onderstreept de faculteit Sociale Wetenschappen haar weloverwogen engagement om mee te werken aan een warme en solidaire humor van de samenleving.

Zelfhulpgroepen bieden bouwstenen voor het verstrekken van meer en betere informatie, ze zijn ook stapstenen naar een sneller en beter herstel, naar minder eenzaamheid en minder rouw.

Aansluitend sprak voorzitter Koen Matthijs de laudatio uit.

Zelfhulpgroepen bieden bouwstenen voor het verstrekken van meer en betere informatie, niet alleen onderling, maar ook via professionele hulpverleners. Wat dat betreft, is al een lange weg afgelegd, maar het doel beweegt, en de ervaring leert dat meer informatie kan leiden tot meer onwetendheid. Gevoed door de dagelijkse ervaring onderstrepen zelfhulpverantwoordelijken dat telkens opnieuw. Laat ons die boodschap ter harte nemen en laat ons geen informatiewinst noemen dat waar een ander onwetender van wordt.

Zelfhulpgroepen bieden niet alleen bouwstenen voor informatie en participatie, ze zijn ook stapstenen naar een sneller en beter herstel, naar minder eenzaamheid en minder rouw. Ook wat dat betreft is er nog veel werk. Vlaanderen scoort niet goed op het vlak van indicatoren die te maken hebben met

depressie en eenzaamheid. Laat ons die boodschap ter harte nemen en laat ons geen succes noemen dat waar een ander onbehaaglijk van wordt.

Zelfhulpgroepen bieden ook sluitstenen: deelnemers zijn actiever en gemotiveerder in het streven naar een gezonde leefstijl, wat zich vertaalt in minder onnodig gebruik van zorg.

Nast bouw- en stapstenen bieden zelfhulpgroepen ook sluitstenen: deelnemers aan activiteiten van zelfhulpgroepen zijn actiever en gemotiveerder in het streven naar een gezonde leefstijl, wat zich vertaalt in onderbouwde therapeutische beslissingen, meer therapietrouw, en minder onnodig gebruik van zorg. Zo worden bruggen gebouwd tussen welzijn en gezondheid. Leden van zelfhulpgroepen ondervinden dagelijks dat die bruggen vaak wankel of zelfs onderbroken zijn. Om die bruggen te herstellen, steunen ze op de inspiratie van waarden zoals mededogen, tolerantie en vertrouwen. Laat ons die boodschap ter harte nemen en laat ons geen solidariteit noemen dat waar een ander door achteruitgaat.

Om al deze redenen, mijnheer de vice-rector, verzoek ik u, op voordracht van de faculteit Sociale Wetenschappen en na goedkeuring door de Academische Raad, het eredoctoraat van de KU Leuven te willen verlenen aan alle Vlaamse Zelfhulpgroepen, hier vertegenwoordigd door mevrouw Joke Schauvliege.

Een eredoctoraat voor alle zelfhulpgroepen

Vicerector Filip Abraham reikte daarop het eredoctoraat uit. De bevoegde minister Jo Vandeurzen zag zich door de gebeurtenissen bij Ford Genk genoodzaakt om zich te laten vervangen door minister Joke Schauvliege. Zij gaf een toespraak en onthulde samen met de vicerector het eredoctoraat.

Om de dag feestelijk af te sluiten, onthulde de decaan van de Faculteit Sociale Wetenschappen een symbolisch kunstwerk van Dirk Boulanger. Twee tafels vol symboliek en verwijzingen naar zelfhulp en zelfhulpgroepen.

Een symbolisch kunstwerk van Dirk Boulanger

© KU Leuven – Rob Stevens

Op de receptie achteraf konden de aanwezige zelfhulpgroepen een duplicaat van het eredoctoraat afhalen. Groepen die niet aanwezig waren ontvangen nog een persoonlijke uitnodiging om hun duplicaat te bestellen.

© KU Leuven – Rob Stevens

Joke Schauvliege gaf een toespraak over de bijzonder positieve bijdrage van zelfhulpgroepen en patiëntenverenigingen aan het gezondheids- en welzijnsaanbod in Vlaanderen

© KU Leuven – Rob Stevens

